

як окремих тарифів, так і на ефективність тарифної політики в цілому.

Перспективи подальших розробок, окрім вдосконалення методичних засад визначення тарифів, на думку автора, можуть бути пов'язані з визначенням об'єктивних критеріїв ефективності тарифної політики в цілому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Иваненко В.В. Ценообразование : учебное пособие. – Х. : Издательский дом «ИНЖЭК», 2003. – 153 с.
2. Чеботар С.І. Маркетинг : навчальний посібник. – Київ : «Наш час», 2007. – 504 с.
3. Закон України «Про ціни і ціноутворення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/869-2011-%D0%BF>.
6. Закон України «Про житлово-комунальні послуги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1875-15>.
7. Закон України «Про тепlopостачання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=2633-15>.
8. Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2918-14>.
9. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 25.06.2003 № 461 «Про затвердження Методологічних рекомендацій визначення рівня тарифів на послуги пасажирського автотранспорту загального користування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN33765.html.
10. Полуянов В.П., Куликов С.Г. Проблемы формирования тарифной политики предприятий теплоснабжения : монография / В.П. Полуянов, С.Г. Куликов. – Донецк : Юго-Восток, 2011. – 276 с.
11. Рішення Одеської міської ради від 23.12.2011 № 1631-VI «Про затвердження Правил благоустрою території міста Одеси (текстової частини) у новій редакції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://omr.gov.ua/ua/acts/council/71966/>.
12. Сербінова К.Х. Використання коригуючих коефіцієнтів при визначенні тарифів окремих підприємств міського господарства : збірник наукових праць // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Випуск 1(52). – С. 270-276.
13. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 17.11.2009 № 1175 «Про затвердження Методика розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1146-09>.

УДК 338.439

Судомир М.Р.

*аспірант кафедри економіки праці і розвитку сільських територій
Національного університету біоресурсів і природокористування України*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ СТІЙКОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено сутність та особливості поняття організаційно-економічного механізму. Охарактеризоване дане поняття як важливий елемент ринкової економічної системи, а також розглянуті його структура та склад.

Ключові слова: господарський механізм, організаційно-економічний механізм, економічний механізм, стійкість, система.

Судомир М.Р. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ УСТОЙЧИВОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье исследованы сущность и особенности понятия организационно-экономического механизма. Охарактеризовано данное понятие как важный элемент рыночной экономической системы, а также рассмотрены его структура и состав.

Ключевые слова: хозяйственный механизм, организационно-экономический механизм, экономический механизм, устойчивость, система.

Sudomyr M.R. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF STABILITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES FUNCTIONING

The article deals with the essence and peculiarities of the concept of organizational and economic mechanism. This concept is described as an important element of the market economy, and its structure and composition are examined.

Keywords: economic mechanism, organizational and economic mechanism, sustainability, system.

Постановка проблеми. Посилення конкуренції, інтеграційних і глобалізаційних процесів в Україні та сучасний стан аграрної сфери виробництва вимагають переосмислення теоретичних підходів та чіткого з'ясування економічної сутності організаційно-економічного механізму стійкості функціонування сільськогосподарських підприємств для його ефективного формування та здійснення подальших наукових досліджень в цій області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування організаційно-економічного механізму підприємства на різних етапах розвитку та

рівнях управління економікою знайшли своє відображення у працях вітчизняних учених-економістів Є. Ануфрієвої, В. Амбросова, В. Андрійчука, О. Бутнік-Сіверського, О. Гудзинського, П. Єгорова, О. Єрмакова, А. Заїнчковського, Г. Козаченко, Ю. Лисенко, Т. Мостенської, В. Россохи, М. Сичевського, Ю. Яценка та ін. Серед зарубіжних учених-економістів ця проблема висвітлена у публікаціях А. Букреева, Д. Дунарева, М. Круглова, В. Кашина, І. Кривов'язюка, Е. Мінаєва, Ю. Осіпова та ін.

Постановка завдання. Завдання статті полягає в тому, щоб з'ясувати сутність поняття «організа-

ційно-економічний механізм стійкості сільськогосподарський підприємств» як економічної категорії та розробити пропозиції щодо його застосування в практиці сучасного господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розробка ефективного діючого організаційно-економічного механізму стійкості функціонування сільськогосподарських підприємств вимагає чіткого з'ясування його сутності та взаємозв'язку з іншими економічними категоріями. У результаті проведених нами досліджень щодо категорії «організаційно-економічний механізм» виявлено відсутність однозначного тлумачення даного поняття (табл. 1), тому ця проблема не втратила своєї актуальності й нині.

На основі проведеного дослідження суть організаційно-економічного механізму розглядається по-різному. Так, Е.А. Смирнов, Т.Л. Безрукова, Ю.О. Лисенко, П. Єгоров, О.В. Василик, О.А. Грیشнова, Г.В. Астапова розглядають «організаційно-економічний механізм» як систему управління, інші науковці, такі як Є. Ануфрієва, А.Н. Тридід, Г. Козаченко, – як сукупність методів, інструментів, форм та важелів управління.

На основі аналізу літературних джерел нами встановлено, що деякі фахівці, зокрема М.І. Круглова, Г.А. Черниченко, ототожнюють поняття «господарський» та «організаційно-економічний механізм», інші дослідники, наприклад О.В. Шицунова, М.П. Сичевський, розглядають організаційно-економічний механізм як складову господарського механізму.

На нашу думку, поняття «господарський механізм» є ширшим за «економічний механізм», «організаційно-економічний механізм», кожне із понять має свої особливості.

Так, економічний механізм складається із виключно економічних важелів регулювання і відображає об'єктивні економічні закони та еконо-

мічну політику держави, господарський – визначатиме та регулюватиме виробничо-господарську діяльність підприємства. Організаційно-економічний механізм регулює не лише внутрішньогосподарську діяльність підприємств чи організацій, але і їх взаємодію із зовнішнім середовищем (державою, фінансовими інститутами тощо), і потребує сукупності організаційних важелів – правових та економічних [8].

Господарський механізм ґрунтується на роботі різних механізмів за допомогою організованої системи управління підприємством. На основі досліджень до складових господарського механізму входять організаційно-економічний, соціальний та правовий механізми, які тісно між собою взаємопов'язані, тільки гармонійна взаємодія трьох механізмів може принести очікуваний ефект.

Погоджуючись із твердженням багатьох науковців, у структурі організаційно-економічного механізму можна виділити три підсистеми (рис. 1):

1. Підсистема забезпечення організаційно-економічного механізму. До неї входять підсистеми нормативно-правового, методичного, ресурсного, інформаційного, наукового та технічного забезпечення управління підприємством.

2. Функціональна підсистема організаційно-економічного механізму, яка складається з підсистем планування, організації, мотивації, контролю та регулювання.

3. Цільова підсистема організаційно-економічного механізму, яка базується на визначенні цілей і основних результатів діяльності підприємства, критеріїв вибору і оцінюванні результатів діяльності підприємства.

Залежно від типу підприємства, сфери і масштабів діяльності, ступеня впливу зовнішнього середовища і результатів діяльності підприємства та інших

Таблиця 1

Систематизація існуючих визначень поняття «організаційно-економічний механізм»

Джерело	Визначення
Є.І. Ануфрієва [1]	Організаційно-економічний механізм – це комплекс методів, засобів та прийомів, взаємоузгоджених та взаємопов'язаних між собою, які слугують інструментом реалізації управлінської діяльності в системі підприємств, на основі законодавчих актів, що регулюють підприємницьку діяльність, планових документів, орієнтованих на довгострокову перспективу, а також тактичних та оперативних планів, програм, проектів, нормативів та нормативних актів, затверджених вищим керівництвом, які спрямовують та координують діяльність всіх функціональних підрозділів вищезазначеної системи і допомагають забезпечити прийнятний рівень її ефективності, а також система процесів, в основу якої покладено принципи, процедури, заходи та дії, визначені та затвержені, з метою реалізації стратегічних установок.
А.М. Букреев, Д.Н. Дунарев [3]	Організаційно-економічний механізм – це сукупність організаційних та економічних форм і методів, зав'язаних в єдиний порядок будь-якого виду діяльності.
Ю. Лисенко, П. Єгоров [9]	Організаційно-економічний механізм – це система формування цілей і стимулів, які дозволяють перетворити у процесі трудової діяльності рух (динаміку) матеріальних і духовних потреб суспільства на рух засобів виробництва і його кінцевих результатів, спрямованих на задоволення платоспроможного попиту споживачів.
О.В. Василик, О.А. Грیشнова [4]	Організаційно-економічний механізм – це система елементів організаційного та економічного впливу на управлінський процес, в якій відбувається цілеспрямоване перетворення впливу елементів управління на об'єкт управління і яка має вхідні посилки та результуючу реакцію. До неї входять підсистеми управління, регулювання, стимулювання, координації, мотивації тощо.
Н.М. Подопріхін [4]	Організаційно-економічний механізм – це особливий вид господарського механізму, являє собою сукупність організаційно-економічних інструментів і методів впливу на процес.
Т.В. Полозова, Ю.В. Овсяченко [4]	Організаційно-економічний механізм – це частина господарського механізму, яка відбиває сукупність організаційних, фінансових і економічних методів, способів, форм, інструментів і важелів, за допомогою яких здійснюється регулювання організаційно-технічних, виробничо-технологічних, фінансово-економічних процесів та відносин з метою ефективного впливу на кінцеві результати діяльності підприємства.
Г.В. Козаченко [5]	Організаційно-економічний механізм – це інструмент управління, що являє собою сукупність управлінських елементів і способів їхньої організаційної, інформаційної, мотиваційної та правової підтримки, шляхом використання яких з урахуванням особливостей діяльності підприємства забезпечується досягнення певної мети
М.Г. Шевченко [12]	Організаційно-економічний механізм полягає в єдності державного регулювання та ринкової саморегуляції, до елементів цього механізму належать: методи, інструменти, форми, важелі державного регулювання та ринкової саморегуляції.

факторів варіюється кількість підсистем та зміст кожної з систем.

Таким чином, під організаційно-економічним механізмом варто розглядати комплексну систему, що складається з підсистеми забезпечення, функціональної та цільової підсистеми, які містять певну сукупність організаційних і економічних важелів, які впливають на економічні і організаційні параметри системи управління підприємством з метою забезпечення ефективності управління і отримання конкурентних переваг [2].

При цьому варто враховувати і специфіку аграрного сектора економіки та діяльності сільськогосподарських підприємств.

Діяльність останніх значною мірою залежить від: природних факторів; територіального розміщення поселенської мережі; біологічних факторів; структури виробничого потенціалу та в цілому потенціалу сільськогосподарських підприємств; сезонності виробництва; потреби у висококваліфікованих кадрах з глибиною і широтою компетентнісних характеристик, їх ціннісними якостями і світоглядом; органічної єдності екологічних, соціальних та економічних факторів; власних можливостей розв'язання екологічних та соціальних задач; структури капіталу тощо.

Специфіка сільськогосподарських підприємств потребує і специфічного підходу до формування системи організаційно-економічного механізму забезпечення їхнього динамічного розвитку в органічній єдності екологічних, соціальних та економічних складових.

Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств повинен формуватися в системі раціонального поєднання механізмів державного регулювання, механізмів ринкового та внутрішньо-системного регулювання. При цьому варто враховувати, що специфіка сільського господарства впливає і на стійкий розвиток його підприємств. Ритмічна стійкість у розвитку сільськогосподарських підприємств носить, як правило, циклічний характер. Забезпечення ритмічної стійкості підприємств аграрного сектора економіки можливо забезпечити в умовах комплексного підходу до формування їхніх складових в органічній єдності на вимогах організації замкнутого виробництва в різних напрямках їх комбінації. Це дозволить наповнити системним змістом організаційно-економічний механізм забезпечення динамічно-стійким розвитком сільськогосподарських підприємств.

Висновки. Сучасна ринкова система господарювання висуває підвищені вимоги до економічних суб'єктів, які мають бути спрямованими на економічне зростання у тривалому періоді, і це у свою чергу потребує напрацювань щодо організаційно-економічного механізму стійкості функціонування сільськогосподарських підприємств. Як складова ринкової економіки організаційно-економічний механізм являє собою сукупність підсистем, важелів, методів, інструментів, засобів, за допомогою яких підприємство може досягати поставлених цілей та забезпечувати отримання конкурентних переваг в умовах швидкозмінюваного зовнішнього середовища.

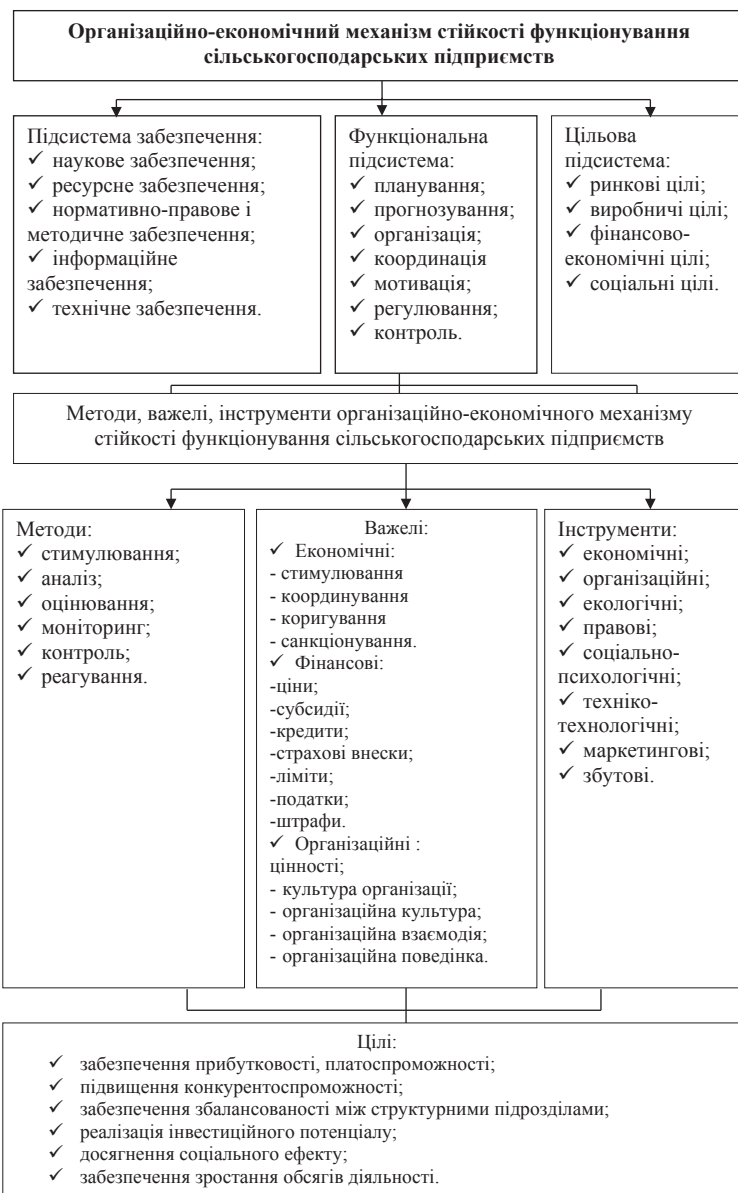

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм стійкості функціонування сільськогосподарських підприємств

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ануфрієва Є.І. Аналіз методів технологічного оновлення авіатранспортних підприємств [Текст] / Є.І. Ануфрієва, Г.Ю. Кучерук // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 8. – С. 17-19.
2. Безрукова Т.Л. Управление конкурентоспособностью предпринимательской организации : монография / Т.Л. Безрукова, Е.И. Сапронов, С.С. Морковина. – М. : Изд-во «КноРус», 2008. – 163 с.
3. Букреев А.М. Организационно-экономический механизм антикризисного управления: теория и практика / А.М. Букреев. – Воронеж, 2009. – 164 с.
4. Грیشнова О.А., Василик О.В. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуалізацією трудової діяльності / Вісник Прикарпатського університету. Економіка. – 2008. – Вип. 6. – С. 22-27.
5. Козаченко Г.В. Організаційно-економічний механізм як інструмент управління підприємством / Г.В. Козаченко // Економіка. Менеджмент. Підприємство. – 2003. – № 11.
6. Круглов М.И. Хозяйственный механизм управления в легкой промышленности : учеб. пос. / М.И. Круглов, Е.Е. Беркович, Н.Ю. Круглова. – М. : Всесоюзн. заочн. ин-т текстил. и лег. пром-ти, 1989. – 114 с.

7. Круш П.В. Внутрішній економічний механізм підприємства : навч. посіб. / Круш П.В., Тульчинська С.О., Тульчинський Р.В. – К. : Центр навч. літ., 2008. – 206 с.
8. Лимич Ю.В. Організаційно-економічний механізм регулювання інвестиційних можливостей національної промисловості / Всеукраїнський науково-виробничий журнал [Текст]: // Інноваційна економіка, № 9(35). – Тернопіль. – 2012. – С. 121
9. Лисенко Ю.В. Теоретичні засади управління конкурентостійкістю підприємства / Ю.В. Лисенко, І.В. Радамовська // Прометей. – 2013. – № 1(40). – С. 172-177.
10. Мандзюк О.М. Сутність та особливості організаційно-економічного механізму трансформації відносин власності [Текст] / М.О. Мандзюк // Вісник національного університету водного господарства та природокористування. – 2011. – № 2. – С. 139-144.
11. Тридід О.М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства : моногр. / Тридід О.М. – Х. : ХДЕУ, 2002. – 364 с.
12. Шевченко Г.М. Організаційно-економічний механізм формування та використання природно-рекреаційного потенціалу території : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.06 / Г.М. Шевченко ; Сум. держ. ун-т. – Суми, 2008. – 21 с.
13. Яценко Ю.П. Хозяйственный механизм в период трансформации к рыночному типу экономики: методология, инструментарий, реальные проекты / Яценко Ю.П. – К. : Наук. думка, 2001. – 320 с.

УДК 658.6; 338.27; 338.46

Ткаченко К.О.

викладач

Коледжу морського і річкового флоту

*Київської державної академії водного транспорту
імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного*

РЕЙТИНГОВЕ ОЦІНЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТА

Стаття присвячена проблемам вдосконалення системи підготовки фахівців водного транспорту. Розглянуто основні умови інноваційного розвитку системи підготовки фахівців. Запропоновано механізм оцінювання підприємств системи підготовки на основі інтегрального рейтингового показника.

Ключові слова: система підготовки фахівців водного транспорту, підприємство системи підготовки, освітня послуга, інтегральний рейтинговий показник, механізм оцінки рейтингу підприємства.

Ткаченко К.А. РЕЙТИНГОВОЕ ОЦЕНИВАНИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТА

Статья посвящена проблемам совершенствования системы подготовки специалистов водного транспорта. Рассмотрены основные условия инновационного развития системы подготовки специалистов. Предложен механизм оценивания предприятий системы подготовки специалистов на основе интегрального рейтингового показателя.

Ключевые слова: система подготовки специалистов водного транспорта, предприятие системы подготовки, образовательная услуга, интегральный рейтинговый показатель, механизм оценки рейтинга предприятия.

Tkachenko K.O. RATING EVALUATION OF SPECIALISTS' TRAINING SYSTEM OF WATER TRANSPORT

The article is devoted to the problems of improving in the specialists' training system of water transport. In the article is considered the basic conditions of innovative development of the specialists' training system of water transport. In the article is proposed the mechanism of evaluation of enterprises training system based on the integrated index rating.

Keywords: specialists' training system of water transport, enterprise of specialists' training system of water transport, education services, integral index rating, a rating mechanism to evaluate the enterprise.

Постановка проблеми. Проблема інноваційного розвитку системи підготовки фахівців водного транспорту (далі – СПФВТ) є актуальною, обумовленою формуванням системи державної підтримки сфери підготовки фахівців, визначенням її механізмів та важелів. Метою формування системи державної підтримки сфери підготовки фахівців є забезпечення її фінансовими і матеріальними ресурсами та створенням умов для її функціонування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми рейтингового оцінювання діяльності підприємств розглянуті в роботах Рича Сваннелла, А.В. Постюшкова, І.Б. Адова, Н.В. Анісімова, Е.Г. Бабкової, Л.Е. Басовського, Е.Н. Басовської, В.Я. Позднякова, М.І. Баканова, Л.В. Донцової, Н.А. Нікіфорової, А.Д. Шеремета, Н.В. Полякової, І.М. Ліфіца [1-4].

Постановка завдання. У роботі пропонується механізм рейтингового оцінювання підприємств СПФВТ та надаваних освітніх послуг (ОП) за результатами розрахунку інтегральних показників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтегральними показниками рейтингу підприємств СПФВТ є: термін функціонування на ринку ОП; рівень акредитації; вид підготовки фахівців (базова; професійно-орієнтована; перепідготовка; підвищення кваліфікації); соціальна корисність; фінансовий стан; рівень ресурсного забезпечення; рівень викладацького потенціалу; спектри, обсяги та рівні якості надаваних ОП; наявність системи моніторингу та контролю якості надаваних ОП; наявність системи моніторингу та контролю знань майбутніх фахівців (зокрема, систем тестування); обсяги фахівців, що проходять підготовку на підприємстві за державні/недержавні кошти; рівні працевлаштування фахівців, що пройшли підготовку на підприємстві, в Україні та закордоном; рівень реагування на глобальні і локальні зміни в економіці, освіті, науці та суспільстві; обсяги державної фінансової підтримки.

Додатковими інтегральними показниками рейтингу підприємств СПФВТ є: динамічність реагу-